

Юлія Гурзель

студентка юридичного факультету

Тернопільського національного економічного університету

ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ ДО ОХОРОНИ МЕДИЧНОЇ ТАЄМНИЦІ, ЗОКРЕМА ЩОДО ДІАГНОЗУ COVID – 19

Поняття медичної таємниці не один рік досліджується багатьма вченими світу. Тоді, коли йдеться про взаємодію медицини та права, практично завжди постає питання медичної таємниці, що підкреслює його актуальність, теоретичну та прикладну значущість. Окремим аспектам функціонування режиму медичної таємниці, зокрема її змісту, обсягу, засобам охорони приділялася увага вітчизняних та іноземних дослідників. Загальна Декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. закріплює права людини на життя, свободу, особисту недоторканність. Аналогічні положення відтворені у ст. 8 Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод, якою гарантується право кожного на таємницю приватного та сімейного життя. Крім того, Основний Закон держави гарантує людині додержання таємниці інформації, що носить особистий характер, тобто відомостей щодо життя людини, її здоров'я, які становлять об'єкт медичної таємниці.

Впродовж розвитку системи охорони здоров'я і медичної допомоги в нашій державі існували різні погляди на необхідність збереження в таємниці відомостей, що становлять медичну таємницю. Медична таємниця являє собою сукупність певної медичної та немедичної інформації, яка не підлягає розголошенню. У таємниці повинні зберігатися відомості щодо факту звернення особи до лікувального закладу за медичною допомогою, стану здоров'я, діагнозу її захворювання, результати обстеження і лікування та інші відомості, включаючи інформацію про сімейне, інтимне життя людини, а також про стан здоров'я родичів, близьких осіб пацієнта. Усі перелічені відомості, що становлять медичну таємницю, можна розділити на два види: медичні — відомості про стан здоров'я пацієнта; немедичні — відомості про його сімейне життя.

Існують різні погляди на те, чи потрібно повідомляти всю інформацію пацієнту про його здоров'я. Об'єктивним критерієм є прогноз захворювання. Якщо прогноз сприятливий, то хворого слід інформувати про стан здоров'я.

Якщо ж прогноз несприятливий, то не завжди треба повідомляти про це хворому, хоча деякі учені вважають, що навіть несприятливий прогноз необхідно повідомляти пацієнту, оскільки він може переслідувати власні цілі (наприклад, укладання заповіту). Лікарі США і деякі юристи європейських країн завжди повністю відкривають хворому таємницю діагнозу. Це пояснюється низкою особливостей держави, звичаїв, традицій, укладу життя — якщо пацієнт страждає на невиліковне, швидко прогресуюче захворювання, то він за період життя, що залишився, повинен встигнути привести свої матеріальні справи в порядок, оформити заповідальне розпорядження. В Україні, Росії, Японії, Китаї ця практика не використовується, оскільки вважається, що несприятливий діагноз може погіршити стан хворого. Все це лікарю необхідно враховувати щораз при ухваленні рішення про додержання медичної таємниці відносно конкретного хворого [4].

Особисто мене, як майбутнього юриста зацікавило питання охорони медичної таємниці на законодавчому рівні. Окрім Основного Закону України існує низка інших нормативно-правових актів, які забезпечують дотримання лікарської таємниці. Відповідно до ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров'я, медичні працівники та інші особи, яким у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків стало відомо про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторону життя громадянина, не мають права розголошувати ці відомості, крім передбачених законодавчими актами випадків. При використанні інформації, що становить лікарську таємницю, в навчальному процесі, науково-дослідній роботі, в тому числі у випадках її публікації у спеціальній літературі, повинна бути забезпечена анонімність пацієнта[1].

Сьогодні питання про медичну таємницю як ніколи є актуальним для всього світу. Коронавірусна інфекція диктує нам нові правила життя, тому перед медиками і вченими постає одне питання: розголошувати інформацію про поширення вірусу, чи залишати її конфіденційною?

У непростих карантинних умовах тематика прав людини, а саме медичного працівника та пацієнта, загострюється. Отож, розкриємо питання дотримання права на таємницю про стан здоров'я, з'ясовуючи, чи в мовах пандемії є будь-які зміни щодо виконання професійного обов'язку зберігати лікарську таємницю. «Спалахи» порушень вже є. У ЗМІ (зокрема, в новинах

UA: перший) обговорювалось питання захисту персональних даних осіб, які були в контакті з особою, хворою на коронавірус. Доступним широкому загалу став лист, в якому детально розкриті персональні дані осіб (від прізвища, ім'я, по батькові до адреса проживання і номерів телефонів). У ст. 19 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» передбачено, що особи, які хворіють на інфекційні хвороби чи є бактеріоносіями, мають право на: а) безоплатне лікування у державних і комунальних закладах охорони здоров'я та державних наукових установах; б) отримання достовірної інформації про результати медичного огляду, обстеження та лікування, а також на отримання рекомендацій щодо запобігання поширенню інфекційних хвороб; в) звернення до суду з позовами про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та (або) майну внаслідок порушення законодавства про захист населення від інфекційних хвороб. Права контактних осіб у цій статті не регламентовано. У цьому спеціальному законі лише одне положення стосується лікарської таємниці, а саме таку становлять відомості щодо інфекційних хвороб, які передаються статевим шляхом (ст. 26 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»). Проте це не означає, що персональні дані осіб, які хворіють на інфекційні хвороби, особливо небезпечні інфекційні хвороби, є бактеріоносіями, чи перебували в контакті з такими особами, можуть бути розголошені [2].

Та все ж не потрібно забувати, що стан здоров'я кожної людини — це частина її приватного життя. І захворювання на коронавірус COVID-19 не є винятком. Більшою мірою це стосується журналістів. Журналіст має знаходити баланс між правом суспільства на інформацію та потенційною шкодою, якої може завдати ця інформація. А також пам'ятати, що приватні особи мають більше прав на захист інформації про них, ніж публічні діячі. Американське Товариство професійних журналістів у своєму кодексі радить зважувати наслідки розголошення персональної інформації про приватних і публічних осіб. Зараз пандемія — головна тема для медіа в усьому світі й в Україні зокрема. Її наслідком є часто паніка, нервозність і пригнічення. Цей негативний вплив на психологічний стан громадян підігрують численні фейки про коронавірус та безвідповідальність медіа, які заробляють рейтинг спекуляціями на темі «смертельного вірусу». Журналістам може видаватись, що, оскільки

коронавірус є головною темою, то будь-яка інформація, пов'язана з ним, варта публікації. Звичайно, що не вся інформація повинна замовчуватись.

Навіть в умовах пандемії та введення надзвичайної ситуації в Україні, відомості про тих, хто захворів можуть надаватися лише знеособлено, у вигляді статистичної інформації, оскільки за розголошення персональних даних та порушення лікарської таємниці передбачена відповідальність. Яка ж інформація є персональними даними про особу? Це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, за допомогою яких вона ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [3].

Проте, на мою думку, за умови пандемії потрібно зробити виключення щодо лікарської таємниці. Лікарі можуть повідомити про захворювання тих людей, які контактували із потенційно хворим. Це потрібно для того, щоб зменшити коло оточуючих з інфікованим і запобігти зростанню захворювання.

Отже, можна зробити висновок, що законодавство забезпечує умови для охорони медичної таємниці і ситуація із COVID-19 не є виключенням. За загальним правилом, така інформація не підлягає розголошенню, але з нього є виключення. Лікар (інший медичний працівник) може передати інформацію про стан здоров'я пацієнта батькам чи опікунам, правоохоронним органам та відповідним державним органам.

Список використаних джерел

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 02. 04. 2020 № 540-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
2. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 18. 04. 2020 № 555-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14>
3. Закону України «Про захист персональних даних» від 20. 03. 2020 № 524-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
4. Білецька Г. А., Ковальова Я. О. Лікарська таємниця: правові, медичні та деонтологічні аспекти URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/63583-130947-1-SM.pdf>